

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ*

Kenan BAŞ

Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, kaoti_23@hotmail.com

Arş. Gör. Cengiz TAŞKIRAN

Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, cengiztaskiran1@gmail.com

Arş. Gör. Dr. Birol BULUT

Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, birolbulut1@gmail.com

ÖZ

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik olan bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma 2013-2014 Eğitim Öğretim yılının ikinci döneminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Elazığ il sınırları içerisindeki devlet okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Elazığ il merkezinde görev yapan 51 Sosyal Bilgiler Öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak (Merter ve Bozkurt, 2014) tarafından hazırlanan bir anket formu kullanılmıştır. Bu anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümünde araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerine ait kişisel bilgiler (cinsiyet, sosyal bilgiler öğretim programını okuma sıklığı, mesleki kadem ve mezun olunan okul) yer almaktadır. Anket formunun ikinci bölümünde ise değerler eğitimine yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmeye yönelik 22 maddelik anket yer alırken, üçüncü bölümde de öğretmenlerin en fazla önem verdiği on değeri sıralamaları için bir adet açık uçlu soru bulunmaktadır. Verilerin analizinde SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Veriler çözümlenirken “yüzde”, “frekans” ve “aritmetik ortalama” ile birlikte ilişkisiz örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi ANOVA kullanılmıştır. Analiz sonucunda öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu değerler eğitiminde okul aile iş birliğinin kurulması ve değerler eğitiminde okuldaki tüm birimlerin iş birliği içerisinde hareket etmesi gerektiğini vurgularken, üniversitelerde değerler eğitimine yönelik bir dersin verilmemesini de eksiklik olarak görmektedirler. Öğretmenler, en fazla önemsedikleri değerleri ise sırasıyla hoşgörü, saygı, dürüstlük, adalet ve sevgi olarak belirtmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değerler eğitimi, Değerlerin kazanımı, Sosyal bilgiler eğitimi

Views of Social Studies Teachers on Values Education

ABSTRACT

In the present study that aimed to determine the views of social studies teachers on values education descriptive survey model was used. The study was conducted in the second semester of 2013 – 2014 academic year. Universe of the study included social studies teachers working in Elazığ province. Sample of the study consisted of 51 social studies teachers working in Elazığ city center. A survey form developed by Merter and Bozkurt (2014) was used as data collection tool in the study. This form has three sections. In the first section of the survey form personal information (gender, frequency of reading social studies instruction program, professional seniority and the school graduated) about participating social studies teachers were collected. In the second section of the survey form, there are 22 questions to determine the views of social studies teachers on values education, while in the third section, an open ended question is posed to teachers to list the ten most significant values in their opinion. SPSS statistical software was used for data analysis. Analysis of the data was conducted using percentages, frequencies and arithmetic mean, in addition to unrelated samples t-test and one way

*Bu Çalışma 23. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde Sözlü Bildiri Olarak Sunulmuştur.

analysis of variance (ANOVA). Analysis results demonstrated that majority of the teachers stressed that school-family cooperation should be established and all units at school should act in cooperation in values education, while they also considered the lack of a course on values education in the universities as a drawback. The most significant values for the teachers were tolerance, respect, honesty, fairness and love, in order of significance.

Key Words: Value, values education, achievement of values, social studies education.

1. GİRİŞ

Değerler, insanların yaşamı boyunca davranışlarını yönlendirmede ve hayatının şekillenmesinde büyük öneme sahiptir. Bu özelliğinin yanı sıra değerler, insan davranışlarının açıklanmasına da katkı sağladığı için birçok sosyal bilimci tarafından ilgi konusu olmuştur (Yel - Aladağ, 2009; s. 118). Değerler ile ilgili alanyazında birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımların bazıları şu şekildedir:

Değer, “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.” (TDK, 2015). Özgüven,1999’ a göre değer, bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlâkî ilke ya da inançlardır (MEB, 2005). Değerler dünyayı algılayışımız ve ona nüfuz etme güdümüz için temel varoluşsal bir güç kaynağıdır (Cihan, 2014, s. 432). Bir diğer tanımda ise değer bir nesne, olay ya da olguya verilen önemin ölçüsü olarak belirtilmektedir (Gökçe, 2014; s. 129).

Bir başka tanıma göre değer, belirli bir durumu bir diğerine tercih etme eğilimi olarak da tanımlanabilir. Değerler, davranışlara kaynaklık eden ve onları yargılamaya yarayan anlayışlardır. Değerler, ayrıca bireylerin neyi önemli gördüklerini tanımlayarak; istekleri, tercihleri, arzu edilen ve edilmeyen durumları gösterir. (Ulusoy - Arslan, 2014;s.5)

Okullar bilişsel (bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme) kazanımların yanı sıra öğrenciye duyuşsal bazı kazanımları da vermek durumundadır. Yani öğrenciyi bir bütün olarak eğitmelidir. Eğer eğitim sadece bilişsel olursa eğitim işlevini yerine getiremez ve eksik kalır. Özellikle modern toplumlarda bilgi çağında okul bilgiyi değil, bilgiyi sevmeyi öğretmelidir. Çünkü bilgi birçok kaynak tarafından temin edildiği ve sürekli bir değişimin içinde olduğu için okullarda verilen bilgi yarın kullanışsız ve modası geçmiş olacaktır; ancak öğrencilere bilgi sevdirilirse, öğrenciler yeni ve gerekli olan bilgiyi bulabilir ve bu bilgi gerektiği durumda kendisi tarafından yenilenebilir (Bacanlı, 2006; s. 45). Öğretmenlerin, öğrencilerin duyuşsal durumlarının farkında olmaması büyük bir eksiklik olarak kabul ediliyorsa (Akt. Bacanlı, 2006)okulların duyuşsal (duygu, değer, ahlak, etik vb.) alana büyük titizlik göstermesi gerekmektedir.

Değerlerin kazandırılması noktasında eğitim sitemimize ve bu süreçte uygulayıcı konumda bulunan okullarımıza önemli görevler düşmektedir. Ekşi (2003) okulların temel iki amacı olduğundan bahsederken; bunlardan birinin akademik açıdan başarı diğerinin ise temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek olduğunu ifade etmektedir (Yel - Aladağ, 2009; s.123).

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Değerler eğitimine ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini almayı hedefleyen bu araştırma tarama modelinde olup betimsel bir nitelik arz etmektedir. Tarama modeli hali

hazırda var olan olguların ne olduğunun betimlenip açıklanarak ortaya konulması olarak belirtilmektedir (Sönmez -Alacapınar, 2011; s. 46).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Elazığ il sınırları içerisindeki devlet okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Elazığ il merkezinde görev yapan 51 Sosyal Bilgiler Öğretmeni oluşturmaktadır

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, Merter ve Bozkurt (2014) tarafından oluşturulan bir anket formundan elde edilmiştir. Anket, toplam 3 bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde kişisel bilgilere ait veriler bulunmaktadır. İkinci bölümünde beşli likert tipi ölçekten oluşan, değerler eğitime ilişkin toplam 22 görüş maddesi yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise öğretmenlerden önemli gördükleri on tane değeri sıralamaları için 1 adet açık uçlu soru bulunmaktadır.

Verilerin analizinde SPSS istatistik programı kullanılmış ve yapılan çalışma doğrultusunda veriler “yüzde”, “frekans” ve “aritmetik ortalama” şeklinde sunulmuştur. Araştırmada bağımsız değişkenlere bağlı olarak ilişkisiz gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. ANOVA sonucunda gruplar arasındaki farklılığı anlamak için Tukey testi uygulanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kişisel Bilgilerine Yönelik Bulgular

Tablo 1. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kişisel Bilgilerine Yönelik Dağılım

		f	%
Cinsiyet	Kadın	14	27,5
	Erkek	37	72,5
Sosyal Bilgiler Öğretim Programını Okuma Sıklığı	Hiç	16	31,4
	1 kez	27	52,9
	2 kez ve üstü	8	15,7
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	19	37,3
	6-10 yıl	16	31,4
	11 yıl ve üzeri	16	31,4
Mezun Olunan Okul	Eğitim Sosyal Bilgiler	38	74,5
	Eğitim Tarih	6	11,8
	F. Edb. Tarih	7	13,7

3.2. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Görüşlerinin Dağılımı

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Görüşleri

M.	Değerler Eğitimine İlişkin Görüşler	Katılma Oranı (%)						\bar{X}
		N	TK	K	KK	KM	HK	
1	Değerler eğitiminde yeterli bilgiye sahibim.	51	7,8	56,9	31,4	3,9	-	3,69
2	Üniversitelerde değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde eğitim verilmektedir.	51	2,0	5,9	33,3	39,2	17,6	2,34
3	Değerler eğitiminde kullanılabilir yöntem ve teknikler hakkında yeterli bilgiye sahibim.	51	5,9	33,3	54,9	5,9	-	3,39
4	Değerler eğitiminde belirleyici olan ailedir.	51	21,6	33,3	37,3	7,8	-	3,69
5	Değerler eğitiminde okul aile işbirliği kurulmalıdır.	51	68,6	9,6	5,9	2,0	-	4,61
6	Değerler eğitimi okulların esas görevi olarak görülmelidir.	51	27,5	43,1	21,6	7,8	-	3,90
7	Değerler eğitimi akademik başarı kadar önemlidir.	51	41,2	45,1	13,7	-	-	4,27
8	Öğretmenler değer eğitiminde örnek kişi olmalıdırlar.	51	51,0	37,3	9,8	2,0	-	4,37
9	Değer eğitiminde en önemli olan şey değerleri yaşamaktır.	51	56,9	39,4	9,8	2,0	-	4,44
10	Medyanın, değerler eğitiminde önemli bir etkisi vardır.	51	60,8	27,5	3,9	7,8	-	4,41
11	Okulda değerler eğitimi belli plan program çerçevesinde yapılmalıdır.	51	52,9	39,2	5,9	-	-	4,48
12	Değerler eğitiminde öğretmenler model olmalıdır.	51	51,0	35,3	13,7	-	-	4,37
13	Değerler eğitimi okuldaki tüm birimlerin işbirliğini gerektirmektedir.	51	52,9	41,2	3,9	-	-	4,50
14	Toplumsal problemlerin birçoğu değerler eğitiminin yeterince uygulanmamasından kaynaklanmaktadır.	51	51,0	31,4	17,6	-	-	4,33
15	Değerler eğitimi günümüz teknolojik gelişmelerine paralel olarak programlanmalı ve yürütülmelidir.	51	41,2	47,1	9,8	2,0	-	4,27
16	Değerler eğitimi için öncelikle demokratik bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır.	51	39,2	49,0	9,8	-	-	4,30
17	Değerler eğitimi ile ilgili eğitim fakültelerinde lisans programlarında ders olmalıdır.	51	43,1	41,2	9,8	5,9	-	4,22
18	Okullarda değerler eğitimi akademik	51	39,2	39,2	17,6	-	3,9	4,10

	başarılarına göre geri planda kalmaktadır.							
19	İlkokul ders kitaplarında değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde etkinlikler bulunmaktadır.	51	3,9	13,7	37,3	35,3	9,8	2,67
20	İlkokul programlarında değerler eğitimi ile ilgili kazanımlar yeterli değildir.	51	15,7	39,2	29,4	11,8	2,0	3,56
21	Okullardaki değerler eğitiminin verimli olmadığını düşünüyorum.	51	31,4	33,3	29,4	5,9	-	3,90
22	Değerler eğitiminde kendimi yeterli görmekteyim.	51	5,9	51,0	39,2	3,9	-	3,59

TK: Tamamen Katılıyorum, K: Katılıyorum, KK: Kısmen Katılıyorum, KM: Katılmıyorum, HK: Hiç Katılmıyorum

Tablo 2’ de yer alan bulgular incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin “Değerler eğitiminde okul aile işbirliği kurulmalıdır” ($\bar{x}=4,61$), “Değerler eğitimi akademik başarı kadar önemlidir” ($\bar{x}=4,27$), “Öğretmenler değer eğitiminde örnek kişi olmalıdırlar” ($\bar{x}=4,37$) “Değer eğitiminde en önemli olan şey değerleri yaşamaktır” ($\bar{x}=4,44$), “Medyanın, değerler eğitiminde önemli bir etkisi vardır” ($\bar{x}=4,41$), “Okulda değerler eğitimi belli plan program çerçevesinde yapılmalıdır” ($\bar{x}=4,48$), “Değerler eğitiminde öğretmenler model olmalıdır” ($\bar{x}=4,37$), “Değerler eğitimi okuldaki tüm birimlerin işbirliğini gerektirmektedir” ($\bar{x}=4,50$), “Toplumsal problemlerin birçoğu değerler eğitiminin yeterince uygulanmamasından kaynaklanmaktadır” ($\bar{x}=4,33$), “Değerler eğitimi günümüz teknolojik gelişmelerine paralel olarak programlanmalı ve yürütülmelidir” ($\bar{x}=4,27$), “Değerler eğitimi için öncelikle demokratik bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır” ($\bar{x}=4,30$) “Değerler eğitimi ile ilgili eğitim fakültelerinde lisans programlarında ders olmalıdır” ($\bar{x}=4,22$) maddelerine Tamamen Katılıyorum cevabını verdikleri görülmektedir.

Tablo 2’deki bulgular incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin “Değerler eğitiminde yeterli bilgiye sahibim” ($\bar{x}=3,69$), “Değerler eğitiminde belirleyici olan ailedir” ($\bar{x}=3,69$), “Değerler eğitimi okulların esas görevi olarak görülmelidir” ($\bar{x}=3,90$), “Okullarda değerler eğitimi akademik başarılarına göre geri planda kalmaktadır” ($\bar{x}=4,10$), “İlkokul programlarında değerler eğitimi ile ilgili kazanımlar yeterli değildir” ($\bar{x}=3,56$), “Okullardaki değerler eğitiminin verimli olmadığını düşünüyorum” ($\bar{x}=3,90$), “Değerler eğitiminde kendimi yeterli görmekteyim” ($\bar{x}=3,59$) maddelerine Katılıyorum cevabını verdikleri görülmektedir.

Tablo 2’deki bulgular incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin “Değerler eğitiminde kullanılabilecek yöntem ve teknikler hakkında yeterli bilgiye sahibim” ($\bar{x}=3,39$), “İlkokul ders kitaplarında değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde etkinlikler bulunmaktadır” ($\bar{x}=2,67$) maddelerine Kısmen Katılıyorum cevabını verdikleri görülmektedir.

Tablo 2’deki bulgular incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin “Üniversitelerde değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde eğitim verilmektedir” ($\bar{x}=2,67$) maddesine Katılmıyorum cevabını verdikleri görülmektedir.

Bu sonuçlara göre araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenleri değerler eğitiminde okul aile işbirliğinin sağlanması gerektiğini düşünmektedir. Bir diğer önemli bulgu ise öğretmenler değerler eğitiminde okuldaki tüm birimlerin işbirliği içinde olması gerektiğini belirtmişlerdir. Buna göre değerler eğitiminin başarılı bir sonuç verebilmesi için okuldaki en üst birimden en alt birime kadar koordineli çalışılmalı ve her aşamada aile ile birliktelik sağlanmalıdır.

3.3. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

M.	Kadın			Erkek			t	p*
	n	\bar{X}	ss	n	\bar{X}	ss		
4	14	4,07	0,73	37	3,54	0,93	2,141	0,041
15	14	3,93	0,92	37	4,41	0,60	2,178	0,034

*P<.05

Tablo 3’deki bulgulara bakıldığında sosyal bilgiler öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre yapılmış olan analiz sonuçlarına göre 4. madde olan “Değerler eğitiminde belirleyici olan ailedir” maddesinde (t=2,141; p<.05) ve 15. madde olan “Değerler eğitimi günümüz teknolojik gelişmelerine paralel olarak programlanmalı ve yürütülmelidir” maddesi (t=2,178; p<.05) arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. “Değerler eğitiminde belirleyici olan ailedir” maddesini bayan öğretmenlerin ($\bar{X}=4,07$) erkek öğretmenlere göre ($\bar{X}=3,54$) daha fazla kabul ettiği görülmektedir. Diğer madde olan “Değerler eğitimi günümüz teknolojik gelişmelerine paralel olarak programlanmalı ve yürütülmelidir” maddesini ise erkek öğretmenlerin ($\bar{X}=4,41$) bayan öğretmenlere göre ($\bar{X}=3,93$) daha fazla kabul ettiği görülmektedir.

3.4. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Görüşlerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programını Okuma Sıklığı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Görüşlerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programını Okuma Sıklığı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

M.	Hiç (a)		1 kez (b)		2 kez ve üstü (c)		Varyans F p*	Farklı olan gruplar (Tukey)
	X	S	X	S	X	S		
1	3,63		3,89		3,13		4,580	b-c
	0,62		0,64		0,64		,015	

*P<.05

Tablo 4 incelendiğinde 1. Madde olan ‘Değerler Eğitiminde Yeterli Bilgiye Sahibim’ maddesini araştırmaya katılan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programını okuma sıklığı değişkenine göre Sosyal Bilgiler Öğretim Programını 1 kez okuyanların ($\bar{X}=3,89$), 2kez ve üstü ($\bar{X}=3,13$), okuyanlara göre daha fazla kabul ettikleri görülmüştür.

3.5. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılması

M.	1-5 yıl (a)		6-10 yıl (b)		11 yıl ve üstü (c)		Varyans F P*	Farklı olan gruplar (Tukey)
	X	S	X	S	X	S		
18	3,79		3,93		4,62		4,014	a-c
	1,03		1,00		0,61		,024	

*P<.05

Tablo 5’ de yer alan bulgular incelendiğinde mesleki kıdem değişkenine göre 18. Madde olan “Okullarda değerler eğitimi akademik başarılar göre geri planda kalmaktadır” maddesinde anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (F=4,014; p<.05). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu öğrenmek amacıyla yapılan tukey testi sonucunda mesleki kıdemi 11 yıl ve üstünde olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin (\bar{x} =4,62), mesleki kıdemi 1-5 yıl arasında olanlara göre (\bar{x} =3,79) “Okullarda değerler eğitimi akademik başarılar göre geri planda kalmaktadır” maddesini daha fazla kabul ettikleri görülmektedir.

3.6. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Görüşlerinin Mezun Olunan Okul Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Tablo 6 Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Görüşlerinin Mezun Olunan Okul Değişkenine Göre Karşılaştırılması

M.	Eğitim Sosyal Bilgiler (a)		Eğitim Tarih (b)		Fen Edebiyat Tarih (c)		Varyans F P*	Farklı olan gruplar (Tukey)
	X	S	X	S	X	S		
4	3,55		3,50		4,37		4,418	a-c
	0,83		1,04		0,79		,017	

*P<.05

Tablo 6’da yer alan veriler incelendiğinde, mezun olunan okul değişkenine göre “Değerler eğitiminde belirleyici olan ailedir” maddesinde anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir (F=4,418;p<05). Hangi gruplar arasında farklılık olduğunu anlamak amacıyla yapılan Tukey testi sonucunda Fen Edebiyat Fakültesi Tarih bölümü mezunu olan öğretmenlerin (\bar{x} =4,37), Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Bölümü öğretmenlerine göre (\bar{x} =3,55) “Değerler eğitiminde belirleyici olan ailedir” maddesini daha fazla kabul ettikleri görülmektedir.

3.7. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Önemli Gördüğü Değerleri Yazınız Açık Uçlu Sorusuna İlişkin Verdikleri Cevaplar

DEĞERLER	f
Adalet	20
Ahlaklı Olma	10

Doğruluk	11
Dürüstlük	21
Hoşgörü	24
Sevgi	20
Saygı	22
Yardımlaşma	18
Yalan Söylememek	5

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenleri önemli gördükleri değerleri sıraladığında hoşgörü, saygı ve dürüstlük gibi toplum olma bilincinin temel yapı taşları sayılabilecek aynı zamanda bizi birleştiren ve kardeşlik duygusunu geliştiren değerleri ilk sıralara yazmışlardır. Bireylerin toplumsal yaşamda karşılaştıkları problemleri, o kişilerin benimsedikleri değerler hakkında doğru ve güvenilir bilgileri dikkate almadan anlamlandırmanın ve değerlendirmenin zor olmasından dolayı (Aydın - Akyol Gürler, 2014; s. 4'ten Akt. Yazar, 2014; s. 102) topluma birinci dereceden etki eden ve rol model durumunda olan öğretmenlerin bu tür değerlere sahip olmaları özelde yetiştirdikleri nesil için genelde ise toplumun tamamına yansıtacağından dolayı önemli bir durumdur.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

- Sosyal bilgiler öğretmenleri değerler eğitimi konusunda kendilerini yeterli görmekteirler.
- Cinsiyet değişkenine göre Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tutumlarında ölçeğin bütününe yönelik istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu durum (Yaşaroğlu, 2014)'ün yaptığı çalışmayla paralellik göstermektedir. “Değerler eğitiminde belirleyici olan ailedir” ve “Değerler eğitimi günümüz teknolojik gelişmelerine paralel olarak programlanmalı ve yürütülmelidir“maddelerinde cinsiyete bağlı olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. (Kılcan, 2009; Can, 2010;) da yapmış olduğu çalışmasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulunduğunu söylemektedir.
- Öğretmenler üniversitelerde değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde eğitim verilmediğini düşünmektedir.
- Araştırmaya katılan öğretmenler değerler eğitiminde okul aile işbirliğinin kurulması gerektiğini söylemektedir.
- Öğretmenler, İlkokul - ortaokul ders kitaplarında değerler eğitimi ile ilgili yeterli düzeyde etkinliğin bulunmadığını söylemektedir.
- Sosyal bilgiler öğretmenleri İlkokul - ortaokul programlarında değerler eğitimi ile ilgili kazanımlar yeterli olmadığını düşünmektedir.
- Okullarda değerler eğitiminin belli plan ve program çerçevesinde yapılması gerektiğini söylemektedir.
- Öğretmenlerin değerler eğitiminde rol model olması gerektiğini düşünmektedirler.
- Öğretmenler Değerler eğitiminde okuldaki tüm birimlerin işbirliği içerisinde hareket etmesi gerektiğini belirtmektedir.

- Araştırmaya katılan öğretmenler, toplumsal problemlerin birçoğunun değerler eğitiminin yeterince uygulanmamasından kaynaklandığını söylemişlerdir.

Öneriler

- Eğitim fakültelerinin özellikle son sınıflarında öğretmen adaylarının mesleki özdeşim kurdukları bu dönemlerde değerler eğitime yönelik dersler verilerek öğretmenlerin hazırbulunuşluluğu sağlanmalı ve değerler eğitiminde kullanılabilir yöntem ve tekniklerle bu durum pekiştirilmelidir.
- Değerlerin öğrenciler tarafından özümsebilmesi için gerek okul içerisindeki tüm birimler gerekse okul ve aile işbirliği içerisinde hareket etmelidir.
- Öğretmenler, öğrenciler için bir model olduklarını unutmamalı ve çocukların ihtiyaçlarını anlamalı ve onlara davranışlarıyla örnek olmalıdır.
- Saygı ve hoşgörü gibi değerlerin kazandırılması için öğretmenler demokratik sınıf ortamının oluşmasına gayret göstermelidir.
- Toplumdaki huzursuzluk ve kargaşanın temelde değerlerin yeterince benimsenmemiş olmasından kaynaklandığının farkına varılmalı ve çözümü için değerler eğitiminin günümüz teknolojik gelişmelerine paralel olarak okullarda belli program dahilinde yürütülmesi ve takip edilmesi sağlanmalıdır.
- Araştırmacılar örnekleme daha geniş tutarak sosyal bilgiler öğretmenleriyle ilgili daha genel bir yargıya varabilir.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarına uygulanarak meslek öncesinde değerler eğitimi ile ilgili görüşlerin neler olduğu karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Bacanlı, H. (2006). *Duyuşsal Davranış Eğitimi*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Can, Ö. (2010). "Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cihan, N. (2014). "Okullarda Değerler Eğitimi Ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkich*, Volume 9/2 Winter, p. 429-436, Ankara-Turkey
- Gökçe, F. (2014). "Hak, Özgürlük ve Sorumluluk Parametrelerinde Demokrasi Değerleri", *Eğitim ve Bilim*, Cilt; 39, sayı;173, s.129-139.
- Kılcan, B. (2009). "İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşleri " Kırşehir İli Örneği ", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MEB (2005) *Sosyal Bilgiler Dersi 6.ve 7. Sınıflar Öğretim Programı ve Klavuzu*, ttkb. meb.gov.tr. (Erişim Tarihi: 09.12.2015) adresinden alıntı yapılmıştır.
- Merter, F.& Bozkurt, E. (2014). "Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Değerler Eğitime İlişkin Görüşleri". *Turkish Studies - International Periodical For The*

Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/5 Spring , p. 441-451, ANKARA-TURKEY

Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2011), *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Anı Yayıncılık: Ankara.

TDK (2015). Güncel Türkçe Sözlük, 05.08.2015 tarihinde http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.55c1d8d4d877d2.14639302 internet adresinden elde edilmiştir.

Ulusoy, K. & Arslan, A. (2014) “Değerli Bir Kavram Olarak “Değer ve Değerler Eğitimi”, *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi* (Ed. Refik Turan, Kadir Ulusoy), Ankara Pegem Akademi.

Yaşaroğlu, C. (2014). “Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 27 , p. 503-515, Autumn I .

Yazar, T. (2014). “Toplumsal Yaşam ve Değerler”, *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*, (Ed. Refik Turan, Kadir Ulusoy) Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.

Yel, S. & Aladağ, S. (2009) “Sosyal Bilgilerde Değerlerin Öğretimi”, *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (Ed. Mustafa Safran) Ankara Pegem Akademi.